

Sygn. akt II Cgg 6/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Gawlik

Protokolant: Agnieszka Lach

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2015 roku w Rybniku

sprawy z powództwa E. W.

przeciwko (...) S.A. KWK (...) w J.

o naprawienie szkody górniczej

1. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 470.384,85 złotych (czteryście siedemdziesiąt tysięcy trzysta osiemdziesiąt cztery 84/100 złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 28 maja 2015 r. ;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 7.200 złotych (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego;
3. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 28.630,62 złotych (dwadzieścia osiem tysięcy sześćset trzydzieści 62/100 złotych) tytułem kosztów sądowych.

Sygn. II Cgg 6/14

UZASADNIENIE

Powód E. W. po ostatecznym sprecyzowaniu pozwu domagał się od pozwanej (...) S.A. KWK (...) w J. naprawienia szkody górniczej wyrządzonej na jego nieruchomości poprzez zapłatę kwoty stanowiącej sumę wartości odtworzeniowej brutto budynków: mieszkalnego o wartości 369.867,84 zł, stodoły o wartości 26.334,32 zł, garażu z kurnikiem o wartości 42.857,47 zł oraz budynku gospodarczego o wartości 31.325,22 zł, łącznie kwoty 470.384,85 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wydania opinii. Wskazał, że uszkodzenia budynków są uszkodzeniami związanymi z działalnością górniczą pozwanej, budynki nie nadają się do remontu i zasadna jest wypłata jednorazowego odszkodowania.

Pozwana w odpowiedzi na pozew i konsekwentnie do końca postępowania, wносиła o oddalenie powództwa twierdząc, że naprawienie szkody powoda winno nastąpić przez rektyfikację, jednak nie na obecnym etapie oddziaływania szkód na nieruchomość powoda, gdyż te jeszcze następują, zatem żądanie powoda jest przedwczesne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bezspornym jest, że powód E. W. jest właścicielem nieruchomości położonej w J. przy ul. (...), stanowiącej działkę (...) opisaną w księdze wieczystej KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Wydział Ksiąg Wieczystych w J., jak również, że na nieruchomości położone są budynki: mieszkalny, gospodarczy, stodoła i garaż, a nieruchomość jest ogrodzona.

Nieruchomość w części dotyczącej budynku mieszkalnego była przedmiotem ugody zawartej pomiędzy stronami w dniu 29.12.2011 r. , skutkiem której budynek podlegał częściowej naprawie. W dalszym ciągu jednak nie usunięto odchylenia budynków, które na dzień wykonanego pomiaru 22.02.2011 r. wynosiło 27,88 %. Kolejne pomiary wykonywane przez pozwaną wykazywały, że budynek odchylony jest od pionu w różnym stopniu w zależności od kierunku pochylenia. Uszkodzenie elementów konstrukcyjnych spowodowanych odchyleniem od pionu całego obiektu czyni użytkowanie obiektu uciążliwym.

Wskutek korespondencji wymienianej pomiędzy stronami potwierdzone zostało powyższe, aczkolwiek pozwany wiedząc, że oddziaływanie szkód górniczych na nieruchomość powoda będzie trwało, stanął na stanowisku, że rektyfikacji budynku należy dokonać po ustaniu oddziaływania tych szkód.

Ugodą o naprawienie szkody spowodowanej ruchem zakładu pozwanej z dnia 29.12.2011 r. strony ustaliły sposób i zakres usunięcia uszkodzeń przyjmując już na ten czas wartość pochyłu budynku jak wyżej. Naprawienie uszkodzeń polegało wówczas na zwrocie kosztów remontu budynku poniesionych przez powoda oraz wykonaniu dalszych robót remontowych z pracami porządkowymi włącznie według szczegółowego kosztu robót ustalonego w dokumentacji technicznej (k. 8).

Strony ,jakkolwiek do końca postępowania różniły się w stanowiskach co do sposobu i czasu naprawy szkód górniczych na nieruchomości powoda ostatecznie zgodziły się z opinią biegłego sądowego w zakresie budownictwa w sprawach spraw górniczych oraz szacowania nieruchomości Z. L., że wartość odtworzeniowa budynku mieszkalnego wynosi 369.867,84 zł, stodoły wynosi 26.334,32 zł, garażu z kurnikiem wynosi 42.857,47 zł oraz budynku gospodarczego wynosi 31.325,22 zł, łącznie wynosi kwoty 470.384,85 zł, jak również pozwany ostatecznie zgodził się też z zasadnością sposobu naprawienia szkody powoda w sposób wskazany we opinii.

Sąd ustalił w oparciu o treść opinii biegłego, że sumaryczny koszt rektyfikacji i prac remontowych, wyliczonych w opinii (k. 245 i n.) przewyższa wartość budynku mieszkalnego, a co do rektyfikacji budynków gospodarczych jest ona pod względem ekonomicznym nieopłacalna a nawet niewykonalna z przyczyn technicznych, co do garaży z kurnikiem oraz stodoły restytucja zmniejszająca uciążliwość użytkowania wynikającą z wychylenia jest bardziej kosztowna, niż wartość techniczna budynku obecnie, a co do garażu z kurnikiem i budynku gospodarczego to jakkolwiek koszty naprawy szkody przez restytucję tychże są niższe od aktualnej wartości technicznej, to wobec projektowanej na najbliższe lata (do 2021 r.) eksploatacji górniczej, naprawy te będą bardzo krótko skuteczne, a budynki w odstępie czasowym będą wymagały kolejnej naprawy.

Sąd ustalił zatem, że zasadnym jest dokonanie naprawy szkody górniczej na nieruchomości powoda poprzez zapłatę jednorazowego odszkodowania.

Sąd zważył co następuje:

Bezspornym między stronami jest, że składniki budowlane na nieruchomości powoda zostały znacząco uszkodzone skutkiem działalności górniczej pozwanej w okresie obowiązywania starej ustawy prawo górnicze i geologiczne z 1994 r. ale też skutki tego oddziaływania trwają nadal, a biegły wyliczył zakres i wartość szkody na dzień 28.05.2015 r. (k. 245).

Mając na uwadze dokonane ustalenia Sąd zważył, że przesądzają one, iż do rozpoznania niniejszej sprawy mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29.06.2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U . Nr 163 , poz .981) – art. 145 ustawy w związku z art. 363 §1 zdanie pierwsze k.c.

Zgodnie z ogólną zasadą prawa cywilnego przewidzianą w art. 363 §1 zdanie pierwsze k.c., w razie wyrządzenia szkody jej naprawienie powinno nastąpić , według wyboru poszkodowanego, albo poprzez przywrócenie stanu poprzedniego , albo poprzez zapłatę odszkodowania pieniężnego. Wybór sposobu naprawienia szkody należy zatem do poszkodowanego. Gdyby jednak wybrane przez poszkodowanego przywrócenie stanu poprzedniego okazało się

niemożliwe albo pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego zostaje ograniczone do świadczenia w pieniądzu (art. 363 § 1 zdanie drugie k.c.).

W niniejszej sprawie powód zgłosił roszczenie zapłaty odszkodowania za całość szkód w wysokości 500.000zł. Następnie, już po otrzymaniu opinii biegłego M. L., która ostatecznie była dla stron podstawą do ostatecznego sprecyzowania stanowisk, a dla Sądu podstawą ustaleń stanu faktycznego, na rozprawie w dniu 9.09.2015 r. sprecyzował żądanie wnosząc o naprawę szkody poprzez zapłatę odszkodowania w kwocie wyliczonej przez biegłego

Sąd w oparciu o obowiązujące przepisy i wobec przyjętej praktyki orzeczniczej stwierdza, że w sprawach o naprawienie szkody górniczej wybór właściwego sposobu naprawienia jej następuje z reguły, dopiero po przeprowadzeniu przez sąd postępowania dowodowego, w szczególności po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego, bądź po zapoznaniu się stron z nią (analogicznie : SN w wyroku z dnia 13 września 2012 r., V CSK 379/11, LEX nr 1223734, postanowieniu z dnia 27 marca 2013 r., V CZ 100/12, LEX nr 1341710 oraz SA w K. w wyroku z dnia 9 lipca 2013 r., V ACa 229/13, LEX nr 1350361).

Przyjmuje się w tego rodzaju przypadkach, że skutkiem takiej zmiany jest wejście roszczenia objętego nowym powództwem (ponownie sprecyzowanego) w miejsce pierwotnego (jego przekształcenie), do czego nie jest potrzebne zrzeczenie się roszczenia ani zgoda pozwanego, ani też sądu. Wówczas, nowe roszczenie wchodzi na miejsce dawnego i sąd (tak, jak przy żądaniu ewentualnym) orzeka tylko o nowym żądaniu i nie wydaje żadnego orzeczenia co do pierwotnego roszczenia (por. uchwałę SN z dnia 7 kwietnia 1992 r., III CZP 29/92, OSNCP 1992 nr 11, poz. 192 oraz z dnia 5 maja 2009 r., I PZP 1/09, OSNP 2009/23-24/304).

Tego rodzaju pogląd należy odnieść do sytuacji rozpatrywanej w niniejszej sprawie, a to ze względu na specyficzne cechy roszczeń dochodzonych tak na podstawie przepisów dotyczących naprawy szkód górniczych na podstawie art. 94 ust. 1 i art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 ze zm.), jak i na podstawie przepisów aktualnie obowiązujących, gdy poszkodowany dochodzi pierwotnie zapłaty odszkodowania ewentualnie naprawienia szkody określając wartość przedmiotu sporu, a po zapoznaniu się opinią biegłego, wobec treści stosowanych w niniejszym postępowaniu przepisów, zmienia zarówno treść żądania jak i wartość przedmiotu sporu. Modyfikacja roszczenia o naprawę szkody górniczej lub odszkodowanie, nie wymaga zatem zrzeczenia się roszczenia pierwotnego lub zgody pozwanego, nie podlega też kontroli sądu (art. 203 § 4 k.p.c.), który nie musi w zakresie pierwotnego żądania wydać postanowienia o umorzeniu postępowania. Prowadzi to do wniosku, że ze szczególnego charakteru roszczeń przysługujących powodom w razie wyrządzenia szkody górniczej (przywrócenie do stanu poprzedniego oraz odszkodowanie) wynika bezprzedmiotowość (zbędność) stosowania art. 203 § 1 i 4 k.p.c. do zmiany powództwa polegającej na wystąpieniu z nowym roszczeniem zamiast lub obok pierwotnie zgłoszonego. Taka zmiana powództwa jest więc skuteczna, choćby po rozpoczęciu rozprawy następowała bez zrzeczenia się pierwotnego roszczenia i bez zgody pozwanego i oznacza nie tylko zmianę przedmiotu sporu, ale także jego wartości, a w konsekwencji wpływa również na rodzaj (a przez to wysokość) opłat oraz na rozliczenie kosztów procesu.

Powództwo w ostatecznie zmienionej formie, co do roszczenia głównego zasługiwało na uwzględnienie.

Dochodzone przez powoda żądanie wynika z faktu wystąpienia szkody na jego nieruchomości spowodowanej ruchem zakładu górniczego pozwanej, a ponieważ ruch ten prowadzony był zgodnie z ustawą prawo geologiczne i górnicze, to do naprawienia wyrządzonej nim szkody zastosowanie mają przepisy tej ustawy. Z racji czasokresu powstania szkody i zaistnienia jej skutków, ma tu zatem zastosowanie art.145 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (j.t. Dz.U.2015.196) w związku z art. 363 k.c., bowiem do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce po dniu 1 stycznia 2012 r. – tak jak miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie - (por. przez analogię : uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 75/13).

Stosownie do art.144 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze, właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, jeżeli ruch ten odbywa się zgodnie z zasadami

określonymi w ustawie. Może natomiast żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody, zgodnie z przepisami tej ustawy.

W myśl art.151 ustawy, w sprawach o naprawienie szkód górniczych orzekają sądy powszechne (ust.1), jednakże sądowe dochodzenie roszczeń jest możliwe dopiero po wyczerpaniu postępowania ugodowego. Warunek wyczerpania postępowania ugodowego jest spełniony, jeżeli przedsiębiorca odmówił zawarcia ugody albo od zgłoszenia przedsiębiorcy żądania przez poszkodowanego upłynęło 30 dni (ust.2).

Warunek wyczerpania postępowania ugodowego w zakresie zgłoszonych żądań został w rozpatrywanej sprawie spełniony, ponieważ powód przed wniesieniem pozwu występował do pozwanej o ugodowe załatwienie sporu, jednakże w wyżej wskazanym terminie nie doszło do zawarcia ugody, która załatwiałaby kwestię naprawienia występującej na jego nieruchomości szkody pochodzenia górniczego.

Poprzez odesłanie wynikające z art.145 ustawy prawo geologiczne i górnicze, zgodnie z którym do naprawiania szkód, o których mowa w art.144 stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej, do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej regulowanej tą ustawą, konieczne było ustalenie, że na nieruchomości powodów powstała szkoda oraz, że istnieje adekwatny związek przyczynowy (art.361 k.c.) pomiędzy powstałą szkodą a działalnością górniczą pozwanej.

Zgodnie z art.363 k.c. , naprawienie szkody powinno nastąpić według wyboru poszkodowanego przez przywrócenie stanu poprzedniego , bądź poprzez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej (ust.1). Powód dokonał wyboru żądając jednorazowego odszkodowania.

Fakt oddziaływania działalności górniczej pozwanej na nieruchomość należącą do powoda został w sprawie udowodniony, ale też niezaprzeczony przez pozwaną, podobnie jak fakt wywoływania szkód na tej nieruchomości, w tym poprzez uszkodzenia budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego, stodoły ,garażu i kurnika . W sprawie zostały zatem wykazane przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej, tj. istnienie szkody oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy tą szkodą a działalnością górniczą pozwanej. Pozwana nie kwestionowała opisywanego przez stronę powodową oddziaływania na nieruchomość i wywołania wskazywanych szkód, ani też wskazanego w opinii biegłego optymalnego, uzasadnionego sposobu ich naprawy, podnosząc natomiast, że uczynienie obecnie zadość żądaniu powoda jest przedwczesne, ambiwalentnie obstawała przy stanowisku celowości rektyfikacji budynków. Reasumując, stwierdzić należy, że nie jest uzasadnionym ekonomicznie i technicznie przywrócenie nieruchomości powoda do stanu poprzedniego.

Sąd stwierdza , że opinie biegłego (w tym wyjaśniające) podlegają ocenie na podstawie właściwych dla jej przymiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki , wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. wyrok s. apel. w Szczecinie z dnia 03.10.2010 r., III AUa 263/13, LEX nr 1386245). Aby ocena taka w ogóle była możliwa , przyjmuje się, że integralnymi elementami treści każdej prawidłowo sporządzonej opinii winny być : sprawozdanie z dokonanych czynności i spostrzeżeń, odpowiedzi na postawione pytania udzielone w sposób kategoryczny i jego wnioski oraz uzasadnienie pozwalające na sprawdzenie przez sąd logicznego toku rozumowania. Opinia powinna być także wyczerpująca , a zatem odnosić się do wszystkich kwestii zawartych w tezie dowodowej postanowienia sądu , zawierać uzasadnienie sformułowane w sposób przystępny i zrozumiały także dla osób nie posiadających wiadomości specjalnych (wyrok s. apel. w Gdańsku z 28.05.2013, III A Ua (...) LEX nr 1322431).Taka też jest opinia biegłego, której ustalenia ostatecznie strony przyjęły nie poddając dalszej krytyce. Opinia biegłego jest spójna, logiczna , w sposób całościowy odnosi się do postawionej przez Sąd tezy dowodowej. Należy też ,ustalając jak wyżej, podnieść, że ostatecznie żadna ze stron nie zgłosiła dalszych wniosków dowodowych w przedmiocie uzupełnienia dotychczasowych opinii biegłego, czy też o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego.

Zatem rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 1 wyroku zostało zaakceptowane przez strony, o ile dotyczy roszczenia głównego, to jest sposobu i zakresu naprawienia szkody.

O kosztach Sąd orzekł po myśli art. 98 k.p.c. obciążając pozwaną całością kosztów postępowania, stosownie do wysokości wartości ostatecznie sprecyzowanego przedmiotu sporu. Wobec poczynionych ustaleń i rozważań należy stwierdzić, że powód wygrał w całości sprawę, stąd też po myśli § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wartość przedmiotu sporu ostatecznie Sąd ustalił na kwotę 470.384,85 zł , obciążając powoda opłatą od pozwu i kosztami wynagrodzenia biegłego jak w punkcie 3 wyroku.